

ОСТАННІ НОВИНИ

01:01 **ЧС-2026: результати та відеоогляди матчів, розклад телепередачі в Україні**

12:00 **Мелісовий цукор для напів та десерти: у магазині делькатесів коштує дорого**

12:05 **Ед Шіран оголосив про паузу в кар'єрі: що означає відста від цього кроку**

12:56 **Як підмилувати черевичи в черні: плоди будуть солодкими та соковитішими**

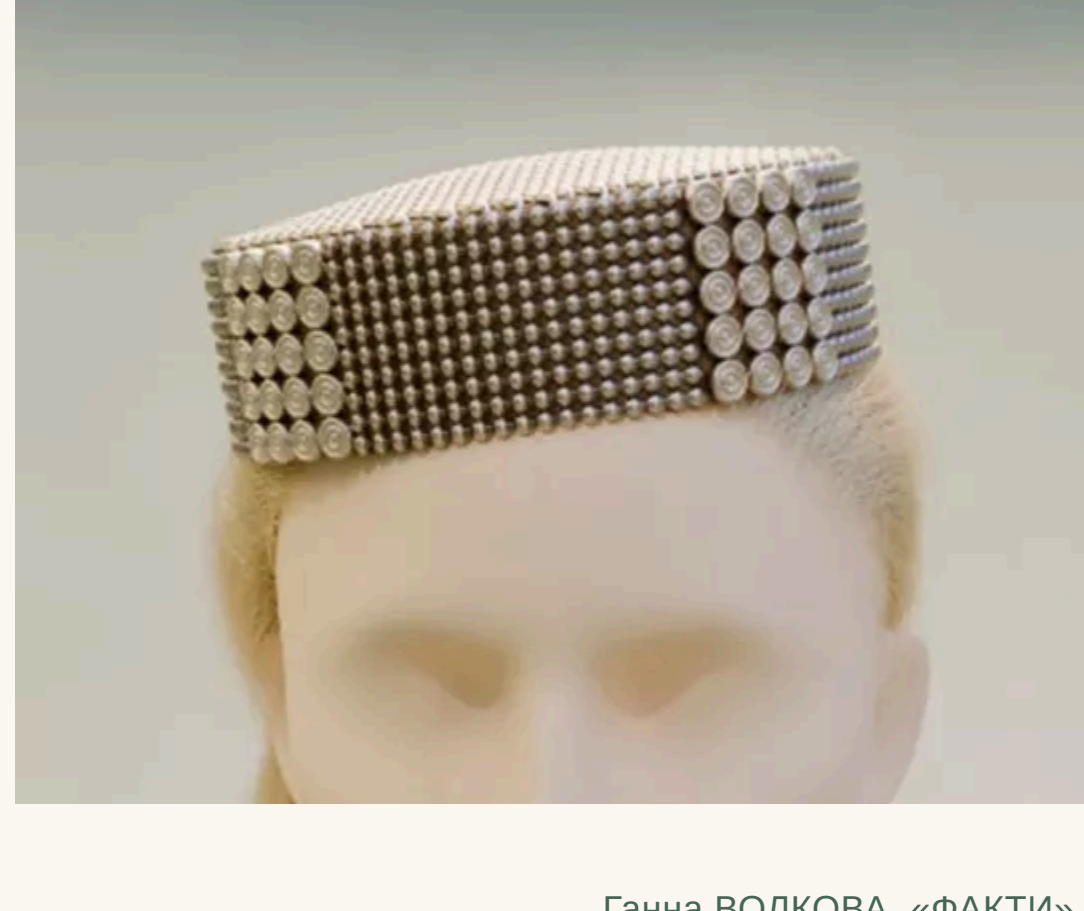
12:56 **Майже два роки рідині вірлиги у дивок: на Покровському напрямку загинув солдат зі Львівщини**

12:06 **росія знову вилетіла ЗСУ в ударі дронами по автобусу з дітьми з білорус: в Генштабі відповіли**

12:06 **Ідеально для вечірки: простий рецепт салату з куркою, куркумою та секретним інгредієнтом**

Археологічна сенсація: унікальні шапка та пояс скіфської доби, яким більше 2500 років, знайдені на Більському городищі

12:24 — 14 червня 2026

Ганна ВОЛКОВА, «ФАКТИ»

В Історико-культурному заповіднику «Більськ», що у Котельві на Полтавщині, **артефакти якого приваблюють в тому числі й «чорних» археологів**, повідомили про сенсаційні знахідку, зроблену ще у 2017 році під час розкопок масштабного некрополя Скоробір. Йдеться про жіночий комплект зі шкіри: шапку та пояс, яким понад 2500 років. Унікальність артефактів у тому, що вони не лише вперше знайдені на території Скіфії, але й не мають аналогів у центральновропейських культурах та надають уявлення про новий, раніше невідомий тип жіночого головного убору I тис. до н.е.

Тисячолітня знахідка ледь не «розчинилась» на очах

Спільний експедиції Музею археології Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна та Історико-культурного заповідника «Більськ» на чолі з кандидатом історичних наук Іриною Шрамко в одному з найбільших некрополів Більського городища вдалося виявити парне поховання — чоловіка років 30–40 та молододі жінки років 18–22.

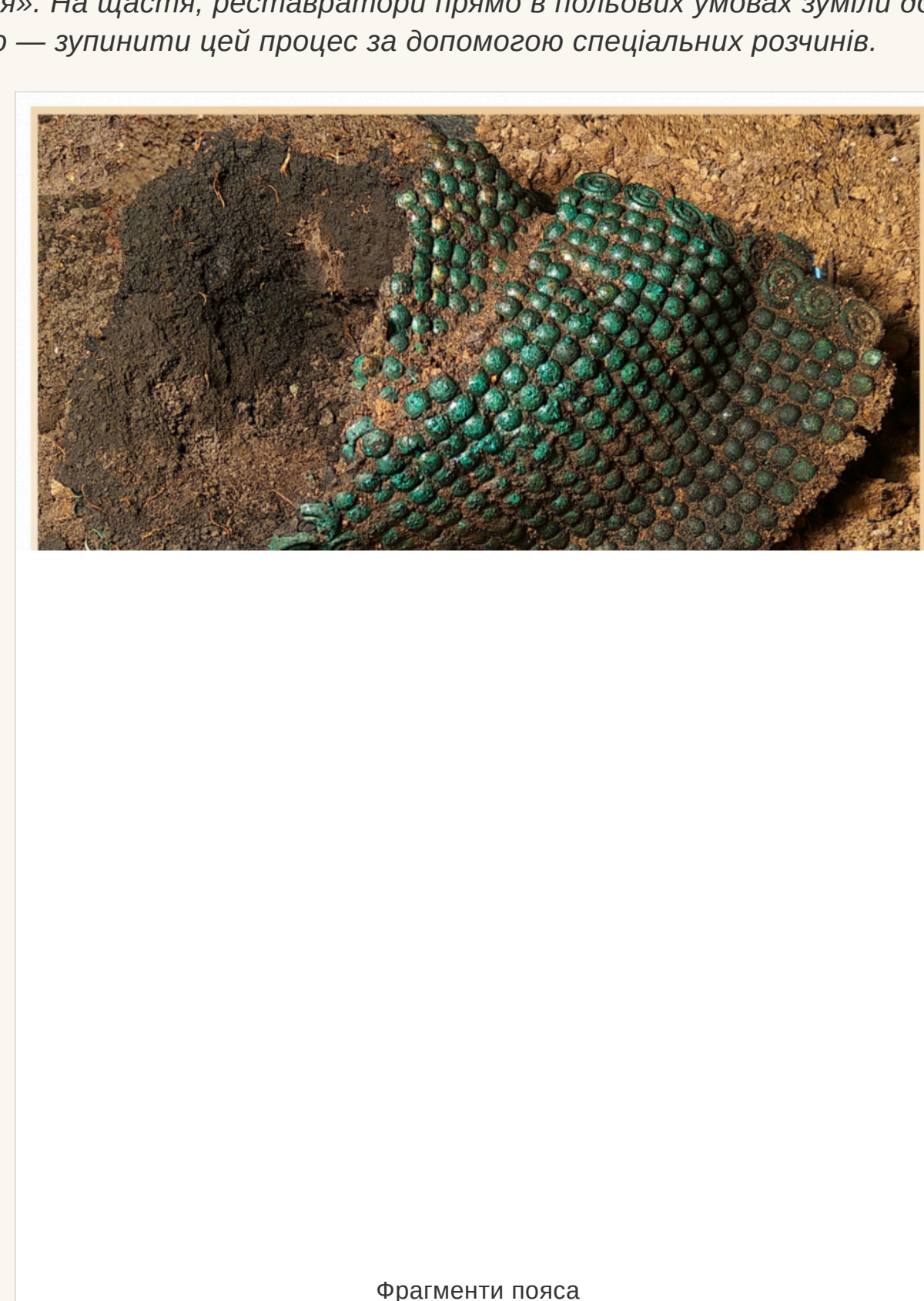
Гравіткини, вочевидь, давно винесли до могили багато цінних предметів, у тому числі виготовлених із золота. Однак у цьому кургані, який археологи датують останньою чвертю VI століття до нашої ери, зафіксовано справжню сенсацію: біля голови та ніг померлої лежали незвичайні для Скіфії тієї історичної доби предмети, що були використані в похоронному обряді. А саме: залишки шкіряного пояса й уціліла шапка, оздоблені бронзовими бляшками. Поряд — старовинне бронзове дзеркало, ігровий набір кісточок для пальців, чорно полірована чашка, тарілка з рогів, оправа від дерев'яної посудини тощо. Це вказувало на зв'язок померлої із сакральною сферою при житті й на її аристократичне становище в суспільстві. Одним же із показників високого соціального статусу жінки у стародавніх суспільствах є похоронний костюм, основним елементом якого є головний убір.

Розкопки кургану, де були поховані чоловік років 30-40 та молода жінка 18-22 років

Чоловік, як і належить воїнові, був похований зі зброєю та металевими елементами кіньської зброї.

— *Шкіряні речі знаходились у досить непоганому стані*, — розповів «ФАКТАМ» директор Історико-культурного заповідника «Більськ» Ігор Корост. — *Їх підняли на поверхню у земляному моноліті. Але під дією природних чинників шкіра буквально на очах почала ніби «розчинятись». На щастя, реставратори прямо в польових умовах зуміли добитися майже неймовірного — зупинити цей процес за допомогою спеціальних розчинів.*

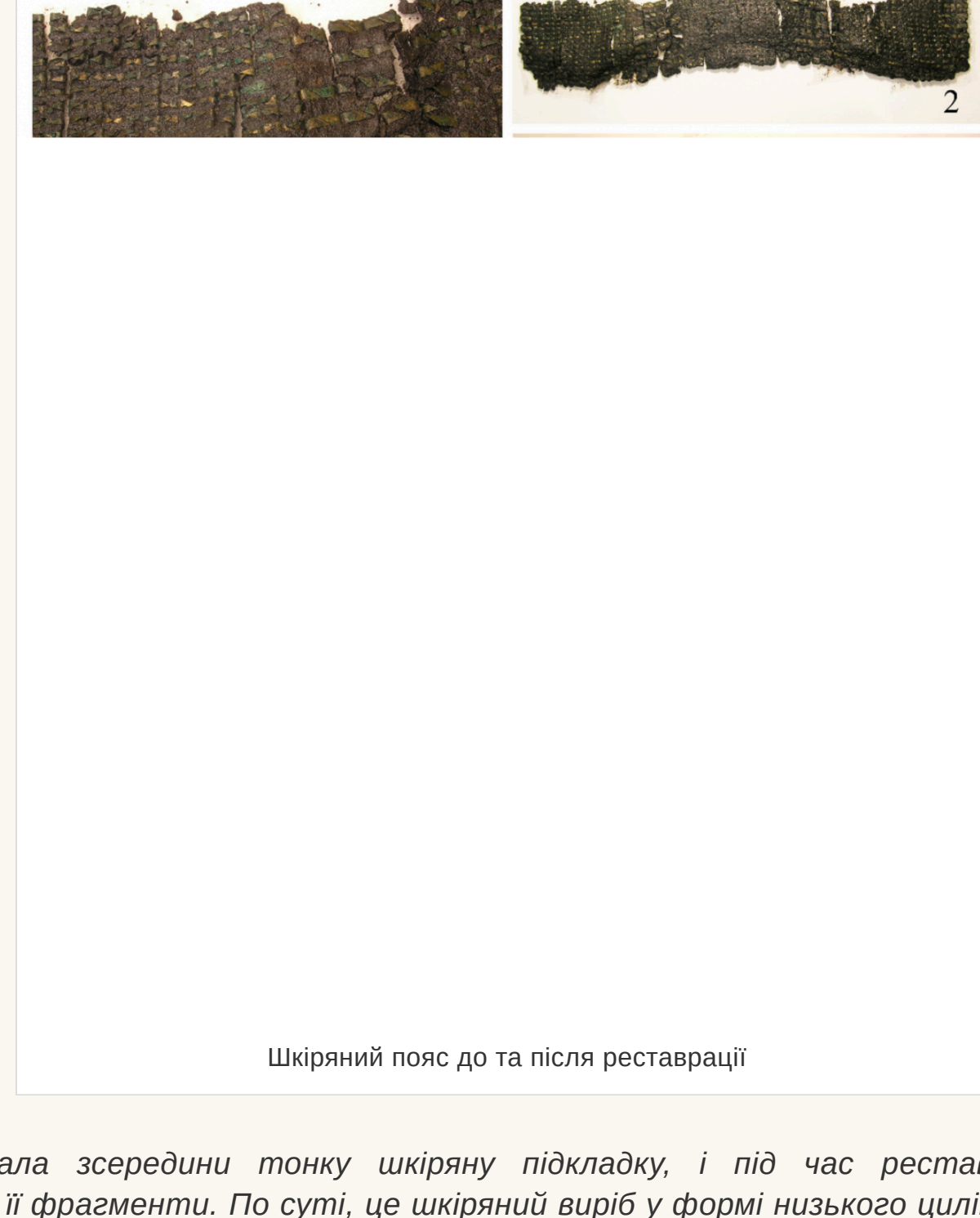
Фрагменти пояса

Фахівцям Харківської філії науково-дослідного реставраційного центру України Сергію Омельнику та Володимиру Болотіну було надзвичайно важливо відтратити кожну деталь унікальних знахідок. Вони радяться з цього приводу з польськими колегами, зверталися за порадами до реставраторів із Шотландії.

«Шагренева шкіра»: як реставратори відновили унікальний головний убір
Загалом процес відновлення таких рідкісних артефактів технологічно складний і тривалий.

«Сергей Омельник та Володимир Болотін прагнули зберегти гнучкість шкіри. Однак зрештою їм довелося обрати жорстку фіксацію її форми. Оскільки шкіра не реагувала на пластифікацію (введення спеціальних речовин у матеріали для підвищення їхньої еластичності, гнучкості та полегшення обробки. — Авт.) та прогресивно стискалася, утримання бронзових декоративних елементів на основі стало складним, дедалі проблематичнішим. Бронзові пластини розшлітались, і знадобилися значні зусилля, щоб закрити їх у початковому положенні за допомогою полімерного розчину.

Пояс зберігся лише фрагментарно, і повністю достовірна реконструкція його зовнішнього вигляду виявилась неможливою.

Шкіряний пояс до та після реставрації

А шапка мала зсередины тонку шкіряну підкладку, і під час реставрації вдалося фіксувати її фрагменти. То псу, це шкіряний відділ у формі низького циліндра з плоским верхом, покритого бронзовими декоративними бляшками. Підкладка не лише надавала готовому виробу акуратного, презентабельного вигляду та робила його зручним для носіння, але й захищала голову від гострих кінців металевих скоб», — написала у науковій статті, яка була опублікована днями у журналі «Артс» (його видає міжнародна наукова організація МРДІ у цифровому форматі у Швейцарії), **вчений-археолог Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна, кандидат історичних наук Ірина Шрамко.**

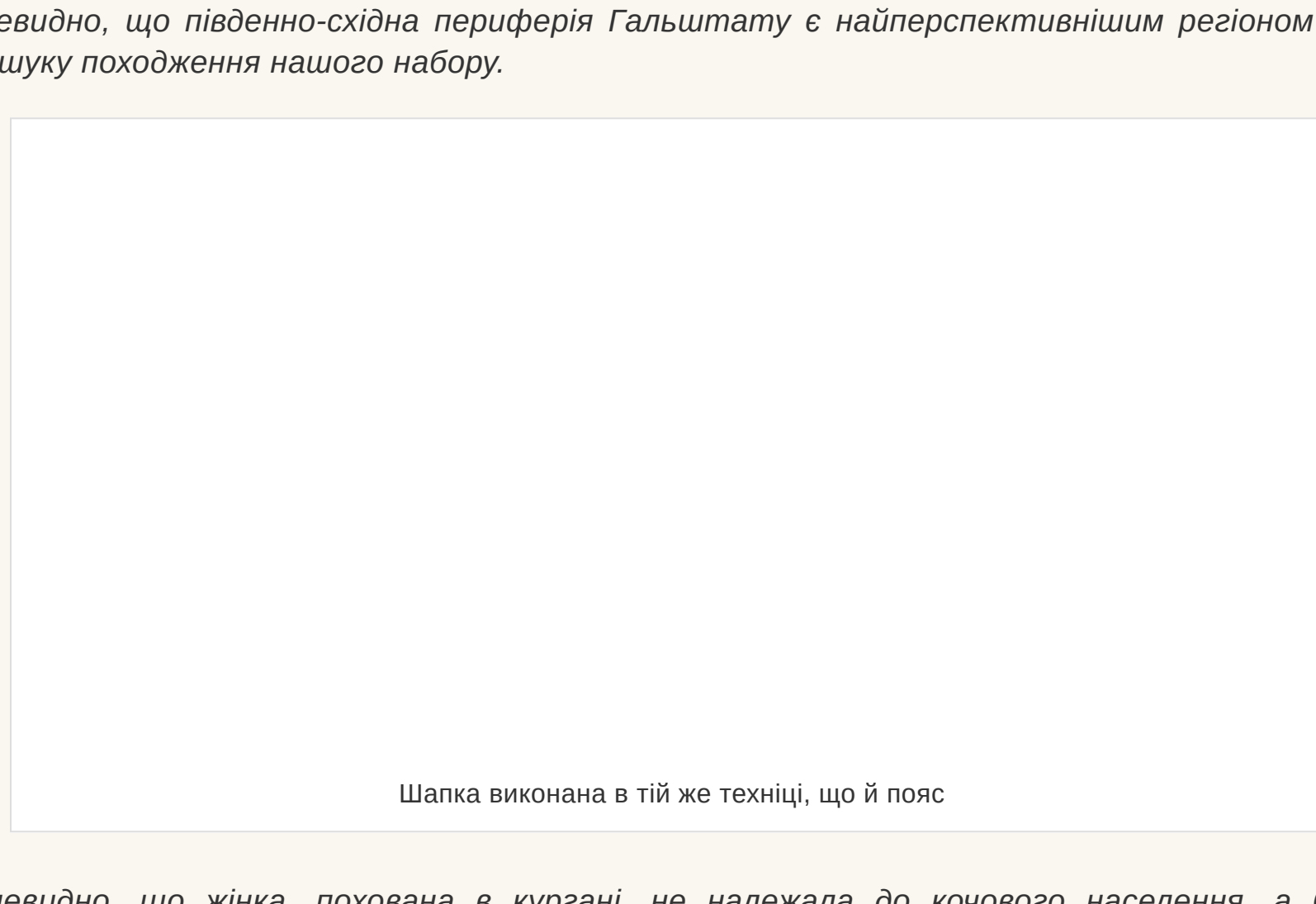
Тож лише тепер, після публікації статті, знахідка, як кажуть вчені, введена до наукового обігу, і про неї заговорили як про світову сенсацію.

Тасменіця аристократки з некрополя Скоробір

Так у чому ж полягає сенсація?

«Обидва шкіряні вироби з кургану некрополя Скоробір виконані в одній техніці й в одній майстерні. Вони не лише відрізняються від жіночого одягу, відомого у Скіфії, а й демонструють інший декоративний принцип, — зазначається в опублікованій статті Ірини Шрамко. — В їхньому оздобленні використано велику кількість зрібних скобоподібних пластинок та особливий спосіб лійською кріплення до основи, невідомий у скіфському світі, але досить поширений у гальшгтатській культурі (панівна археологічна культура Західної та Центральної Європи раннього залізного та пізнього бронзового віків, що існувала у XII-V століттях до бронзової доби. — Авт.).

Невеликі бляшки подібного типу використовувалися винятково для оздоблення головних уборів та поясів у південно-східній альпійській зоні, тоді як у решті гальшгтатського світу вони служили переважно для прикрашання возів, кішок упряжі та жіночих поясів. Тому очевидно, що південно-східна периферія Гальшгату є найперспективнішим регіоном для пошуку походження нашої знахідки.

Шапка виконана в тій же техніці, що й пояс

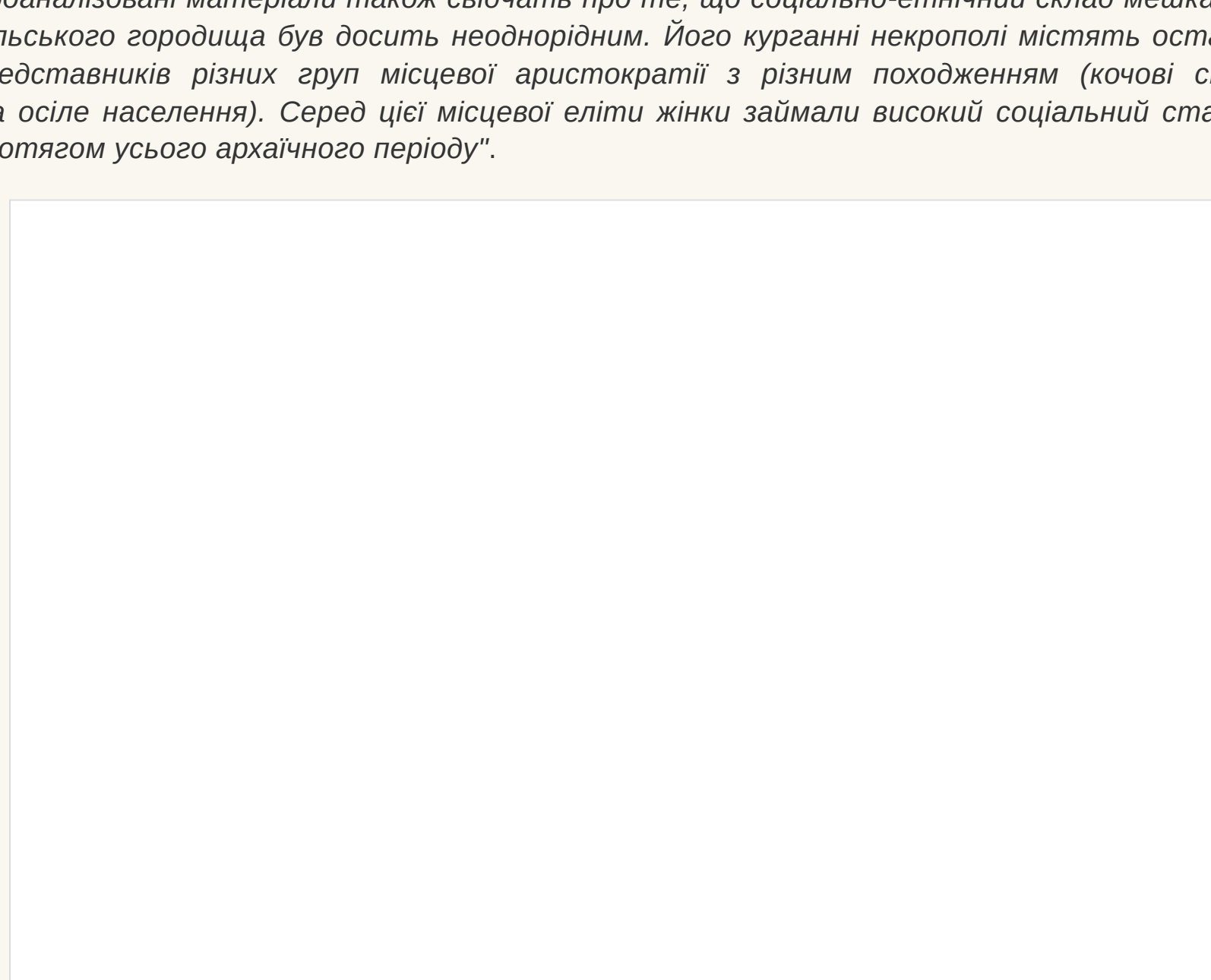
Очевидно, що жінка, похована в кургані, не належала до кохового населення, а була частинно місцевої еліти, задіяної в сакральній сфері життя ослих громад Львівбережного лісостепу Дніпра, яка використовувала свій традиційний костюм у ритуальних практиках, можливо, як сімейну реліквію свого роду».

І далі: *«Можна припустити, що молода жінка з'явилася на Більському городищі з якоюсь групою прибульців.*

Нові дані, отримані в ході вивчення знахідок, дозволяють відкинути початкову гіпотезу про те, що обидва шкіряні вироби були посями, принесеними на Більське городище коновим скіфом як військовий трофеї. Як елементи традиційного костюма, шкіряний одяг, прикрашений не золотом, а бронзовими бляшками, навард чи був привабивим для воїна-кочівника.

А традиція носіння шкіряних поясів та включення їх до похоронного костюма була поширена в гальшгтатській культурі, особливо в її західній зоні. Шкіряні пояси, подібні за дизайном та технікою виготовлення до зразка зі Скоробору, прикрашені бронзовими бляшками, були популярними та в той період й на півдні Німеччини.

Проаналізовані матеріали також свідчать про те, що соціально-етнічний склад мешканців Більського городища був досить неоднорідним. Його курганні некрополі містять останки представників різних груп місцевої аристократії з різних походженням (кочові скіфи та ослие населення). Серед цієї місцевої еліти жінки займали високий соціальний статус протягом усього архаїчного періоду».

Традиція носіння шкіряних поясів та включення їх до похоронного костюма була поширена в гальшгтатській культурі

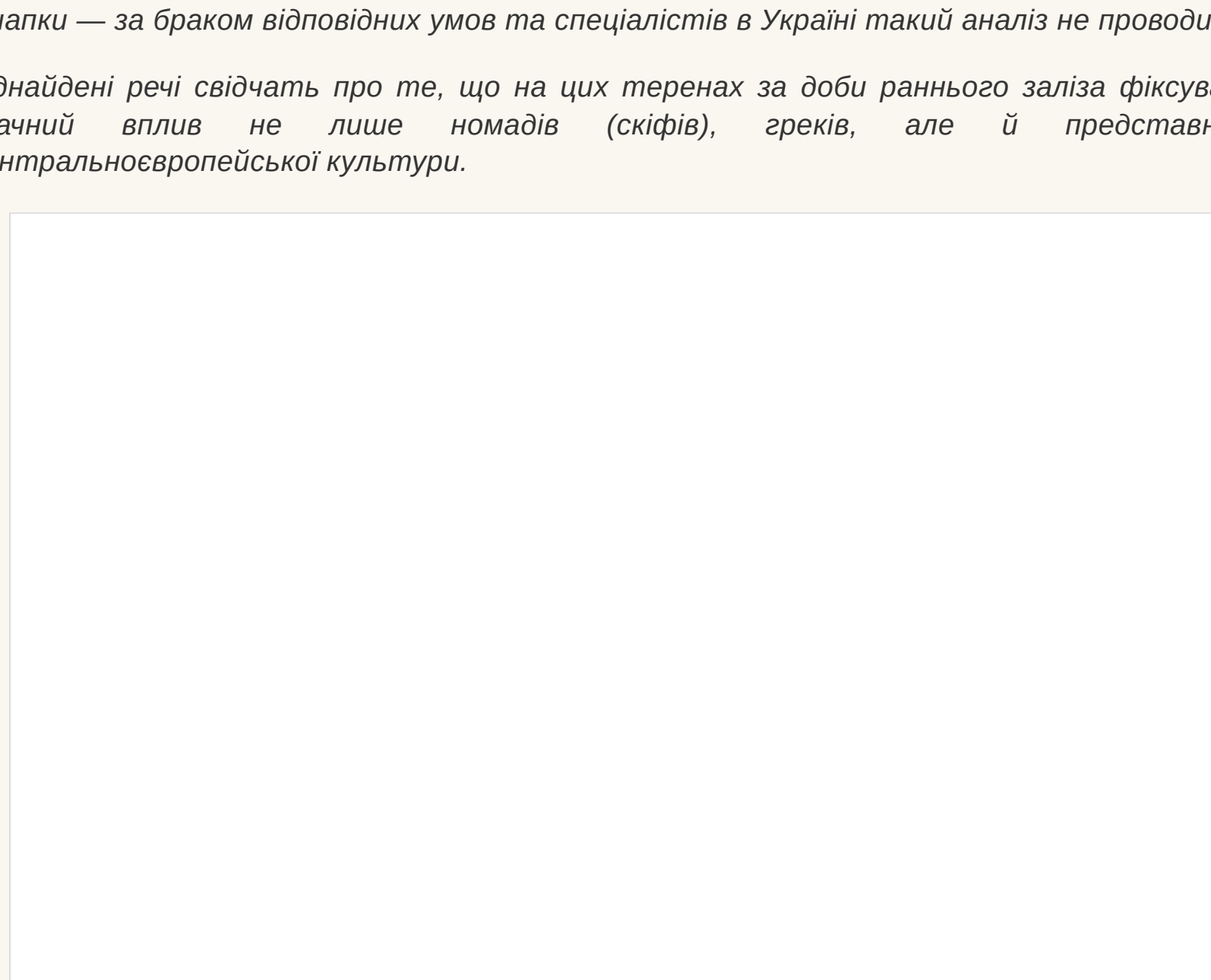
Ключ до розгадки Гелону

— *Науковці збирали інформацію, проводили пошук університету Тарту (Естонія) були зроблені ДНК-аналізи зубів та кісткових решток із кургану. Вони вказували на генетичну спорідненість небіжціці з представниками одного з центральновропейських регіонів, де проживали племена яподіє (територія нинішньої Хорватії). Для останніх традиційним було використання шкіряних головних уборів з бронзовим оздобленням (шоломи, шапки) та поясів.*

Цікаво, що шапка саме такого фасону («Ліка») є частиною національного одягу сучасних хорватів.

Щоправда, ми не можемо сказати, чи шкіряної тварини була виготовлена онова пояса і шапки — за браком відповідних умов та спеціалістів в Україні такий аналіз не проводився.

Віднайдені речі свідчать про те, що на цих теренах за доби раннього заліза фіксувався значний вплив не лише номадів (скіфи), греків, але й представників центральновропейської культури».

“Віднайдені речі свідчать про те, що на цих теренах за доби раннього заліза фіксувався значний вплив не лише номадів (скіфи), греків, але й представників центральновропейської культури”, - розповідає Ігор Корост

Причиною до умови цих взаємодій та і досліджують археологи. Але відкриті знахідки в кургані 2017 року вкотре доводять, що Більське городище було унікальним центром чи столицею Лісостепової Скіфії.

Як говорить Ігор Корост, на некрополях населення Більського городища (у тому числі в межах триандіозного мотильника Скоробір) першодно могло бути понад тисячу курганів. За кілька десятиків років археологам удалось дослідити менше сотні з них. Тобто, перспективи досліджень тут колосальні. Мотильник є неймовірно інформативним об'єктом. І саме тут в останні роки вдалось відкрити елітні жіночі поховання та знайдено рідкісні артефакти періоду скіфської архаїки, що дуже важливо для науки. Фактично кожен курган дарує якісь цікаві знахідки, що дозволяють доглянути по-новому на історію Більського городища. Ключ до розгадки головних тасменіць дгревнього Гелону — саме тут!

З метою дослідження некрополя, що розростається сполітнями, підготовлено та погоджено облікову документацію, що дало змогу занести мотильник Скоробір до Державного реєстру нерухомих пам'яток України.

Артефакти ж, про які йдеться, згодом, як тільки вдасться забезпечити належний рівень безпеки та умов для експонування, будуть представлені на спеціальній виставі у Полтаві.

Раніше начальник сектору археології Національного заповідника «Кисиво-Печерська лавра» Сергій Тараненко розповів цікаві моменти історії обителі, якій цього року виповнюється 975 років.

“Читайте також: Набирає в лісі пісок для домашніх потреб і знайдено тисячолітній скарб: на висавахі в Києві потерпе показують цю унікальну знахідку

Фото Історико-культурного заповідника «Більськ» та Музею археології Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна

Читайте нас у Facebook

📧 2122

🔍 З'ясувати розділ

Головний пошуков? Виділити її та натиснути CTRL+Enter

🔄 Друкована версія

🗒 Лист редакторів

🚩 Поскаржитися

f

👍 Поділитися

📧

👍 Поділитися

🐦

👍 Твітнути

ЗАРАЗ ЧИТАЮТЬ

Зелена та лайфхак від шеф-кухаря

Як правильно використовувати капсули для прання: помилки та корисні лайфхаки

Гад для українців різно подорожкам: тарихи зростуть вже цієї осені

Українець знову другий найбагатший: кого це стосується

Новини партнерів

Мапа сайту	<ul style="list-style-type: none">Наша мовна Україна Політика Гроші Підлі	<ul style="list-style-type: none">Світ Грома Екологі Спорд Фізбол	<ul style="list-style-type: none">Культура Шоу-бізнес Фурора для Суспільство Стиль-життя	<ul style="list-style-type: none">Книга рецелтів Лідери та лідри Життєві історії 25 років історії	<ul style="list-style-type: none">Історія сучасності Наука та технології Курс валют Фотоблоги Погода	<ul style="list-style-type: none">Меморіальні дні Гороскоп Курс валют Фотоблоги Погода
-------------------	---	---	---	--	--	--

© 1997–2026 «ФАКТИ та Коментарі» | Пропанування | Сервіс 118 | Правила користування сайтом | Залуча

Усі права на матеріали сайту зберігаються у відповідності до законодавства України. Матеріали під рубрикою «наі трішки» розміщені «Якщо вони», а також подорожні сімволи. Публікуються у власній редакції та мають інформаційно-коммерційний характер.